

УДК 342.537

Євгенія Павліченко,*канд. юрид. наук, доцент кафедри спеціальних
дисциплін та адміністративної діяльності
Донецького юридичного інституту МВС України*

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Дослідження спрямоване на проблеми формування управлінських рішень суб'єктами господарювання на підставі інформаційно-правової основи, представлено комплекс заходів щодо удосконалення інформаційно-правового забезпечення, які зводяться до оптимального терміну формування та ухвалення управлінських рішень, ефективного делегування повноважень, щодо їх практичної реалізації та отримання оптимальних результатів.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, нормативно-правова база, правові норми, правове забезпечення, управлінські рішення.

Постановка проблеми. Системи інформаційно-правового забезпечення діяльності підприємства є необхідною умовою його сталого економічного розвитку. Для цього необхідно створити адекватне відображення інформаційно-правового поля в межах сучасних корпоративних систем. Наявність чіткої інформаційно-правової бази визначається як найважливіший складник системи управління суб'єкта господарювання. Системно-комплексна складена інформація призначена відображати стан підприємства на певний терміновий період і визначати довгострокові перспективи його розвитку.

Ефективна організація управління суб'єкта господарювання на основі подальшого розвитку принципів функціонування ринкової економіки потребує наявності високоорганізованої інформаційної технології, створення чітко спрямованого руху інформаційних потоків на рівні держави, але особливо важливим є це питання для підприємницьких структур. Зазначене обумовлене ускладненням економічних зв'язків між організаційними системами.

Для окремо взятого підприємства виникає потреба створення систематизованого інформаційного простору для ефективної організації внутрішньогосподарських процесів.

На теперішній час великі корпоративні організації характеризуються складністю інформаційної взаємодії в межах виробничої та управлінської структури. Це потребує ієрархічної взаємодії між усіма елементами структури управління. У зв'язку із цим виникає необхідність створення єдності технічного, організаційного, лінгвістичного, контролінгового, методичного, організаційного й правового інформаційного забезпечення.

Особливо важливе значення інформаційно-правове забезпечення має при ухваленні та реалізації управлінських рішень, обґрунтованість яких є безумовним чинником сталого розвитку підприємства. Саме тому питання інформацій-

но-правового забезпечення суб'єкта господарювання є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правові норми, що регулюють операційну, інвестиційну та фінансову діяльність суб'єктів господарювання знайшли відображення в Конституції України [1, ст. 19].

Відповідно до Цивільного кодексу України підприємства будь-якої організаційно-правової форми визначені як юридичні особи, тобто вони функціонують як суб'єкти цивільно-правових відносин [2, ст. 144].

Правові основи діяльності підприємства регулює Господарський кодекс України [3, ст. 144].

Нормативно-правова база України є зовнішнім чинником регулювання діяльності підприємства. Поряд із цим його управлінська система формує внутрішнє інформаційно-нормативне забезпечення, на основі якого розробляються та реалізуються економічно обґрунтовані управлінські рішення.

Проблеми інформаційного забезпечення висвітлені в наукових працях С.В. Івахненкова, О.В. Клименко, Л.Г. Хромченко, В.Н. Горového та багатьох інших вчених.

Узагальнюючи теоретичні дослідження, можна стверджувати, що інформаційні технології є важливою складовою частиною загальної системи управління.

Інформаційно-правове забезпечення визначається як сукупність управлінських прийомів у системі управління, спрямованих на формування необхідної інформації, спеціальних методів її обробки, систематизації, групування [7, с. 112].

Існує думка, що інформаційно-правове забезпечення визначається як сукупність методів і способів, які є основою ухвалення управлінських рішень. Встановлено, що формування та практична реалізація управлінського рішення потребує наявності інформаційних ресурсів, інформаційного програмного забезпечення та

налагодженої інформаційно-аналітичної роботи [5, с. 203].

Науковими дослідженнями із цього питання встановлено доцільність формування інформаційної інфраструктури, що поєднує інформаційні ресурси та їх програмне забезпечення. Дослідники стверджують, що інформаційна інфраструктура формується для організації збору, аналізу, збереження й передавання інформації на основі сучасних технологій та комунікацій. На рівні підприємства починає розвиватись інформаційний менеджмент, до основних завдань якого входить: забезпечення технології інформаційного управління; формування інформаційної інфраструктури та інформаційно-технологічних ресурсів; організація роботи з інформацією; створення інформаційних програм [8, с. 305].

Сьогодні органи державної влади та місцевого самоврядування формують інформаційні служби, системи, банки даних тощо. Значна увага звертається на інформаційно-правову культуру, під якою розуміють систему знань, що проявляється в інформації, правовій діяльності та поведінці. До її складу відносять правові явища, які знаходять відображення в правовій інформації [6, с. 223].

Найбільш проблемним є питання інформаційно-правового забезпечення діяльності підприємства, що має стати основою ухвалення управлінських рішень. Для цього управлінська система підприємства створює інформаційні системи, що передбачає розподіл функціональних обов'язків працівників апарату управління де провідна роль відводиться автоматизованій фінансовій підсистемі.

Створена підприємством інформаційна технологія допомагає вирішувати функціональні задачі системи управління.

Сучасні організаційно-автоматизовані інформаційні системи містять організаційно-економічне, інформаційне, програмне, технічне, технологічне, кадрове забезпечення. Однак у цій системі мало уваги звертається на організаційно-правове забезпечення, в деяких випадках вовно взагалі не формується. Це приводить до правопорушень, штрафних санкцій, загального збільшення витрат.

Метою дослідження є узагальнення наявних підходів щодо інформаційно-правового забезпечення суб'єктів господарювання та визначення напрямів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Аналітичний огляд нормативно-законодавчої бази України з питань інформаційно-правового забезпечення дає підстави відзначити, що на цей час діє 260 законів України, 290 постанов Верховної Ради України нормативного змісту, 375 указів і 87 розпоряджень Президента України, 1 160 постанов та 210 розпоряджень Кабінету Міністрів та більше 1 000 нормативних актів, що регулюють правовідносини в країні.

Управлінська система суб'єкта господарювання на цей час має можливість використовувати електронну базу законодавчої та

ділової інформації, що відома під назвою ЛІГА-ЗАКОН. Вона призначена для керівників, бухгалтерів, аудиторів, економістів, юристів, нотаріусів, адвокатів, спеціалістів служби персоналу, менеджерів.

Українська мережа за правовою та діловою інформацією має розвинуту дилерську мережу. В Україні також функціонує система науково-технічної інформації, що надає послуги з інформаційно-правового забезпечення.

Використовуючи теоретично-практичні напрацювання, суб'єкти господарювання з метою подальшого сталого розвитку формують інформаційно-правову систему, яка є складовою частиною загальної системи управління, і створюють ефективний механізм інформаційно-правового забезпечення.

Під інформаційно-правовим забезпеченням слід розуміти сукупність нормативно-правових актів, інструкцій та положень, що регулюють правовідносини системи управління із зовнішніми контрагентами організаційної структури управління.

На теперішній час система корпоративного управління ґрунтується на формуванні та реалізації економічно обґрунтованих рішеннях, що пронизують всю структуру управління суб'єкта господарювання.

Управління треба розглядати як специфічний елемент управлінської діяльності. Воно має знижувати дії негативних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Управління є засобом досягнення основної мети та цілей суб'єкта господарювання.

Методи управління підприємством, їх вибір визначається управлінськими рішеннями. Вони розглядаються як заключний етап процесу управління, є основним продуктом управлінської діяльності.

Кожне управлінське рішення має бути економічно обґрунтованим й формуватися на обробленні найбільш повного інформаційно-правового забезпечення, яке має бути інтегрованим у загальну систему управління.

Інформаційно-правова база повинна бути найважливішим ресурсом. Вона має відповідати таким вимогам, як достовірність, однозначність тлумачення з боку усіх користувачів, бути зрозумілою й прозорою.

Сформована інформаційно-правова база повинна забезпечувати потреби управлінської системи, на її основних положеннях повинна формуватися фінансова й статистична звітність підприємства.

Створені інформаційні потоки не повинні мати зайвої інформації, тобто бути раціональними. Інформаційно-правове забезпечення повинно підлягати деталізації, регламентації та уніфікації.

Обов'язковою умовою інформаційних потоків повинно бути їх поділ на відкриті та закриті. Інформаційно-правове забезпечення повинно мати всеохопний характер, містити інформацію про навколишнє середовище.

Доцільним для суб'єкта господарювання буде створення інформаційної підтримки, тобто забезпечення менеджерів підприємства ін-

формацією, на основі якої будуть формуватися управлінські рішення.

У структурі управління підприємством доцільно сформувати інформаційно-аналітичний підрозділ, основною задачею якого має бути створення інформаційно-правового забезпечення та проведення аналітичного оброблення інформації, котра буде основою оптимізації управлінських рішень. У межах цього підрозділу повинна бути створена власна база даних, яка повинна постійно коригуватись й мати високий рівень інформаційно-правової насиченості.

Необхідною умовою є створення інформаційно-правової системи, яка буде основою формування управлінських рішень. Вона має містити найбільш повну базу даних, сучасне програмне забезпечення, систему процесу ухвалення управлінських рішень на основі результатів комплексного аналізу діяльності підприємства та системи підтримки реалізації рішень в установлені терміни при своєчасному доведенні їх до виконавців.

Інформаційно-правове забезпечення процесу реалізації управлінського рішення, мусить, крім інформації про проблему, містити інструкційні матеріали для виконавців, координувати їхні дії, містити питання обліку, контролю та мотиваційний механізм.

Процеси поліпшення інформаційно-правового забезпечення повинні мати творчі підходи менеджерів та юристів. Система інформаційно-правового забезпечення має бути способом повідомлення управлінського персоналу про актуальні проблеми керування.

У разі, якщо управлінське рішення приймається на груповій основі, то необхідно забезпечити інформаційний облік між менеджерами, користуючись делегуванням повноважень.

На підприємствах необхідно створювати інформаційно-правову комунікаційну систему, основними задачами якої повинно бути: створення інформації, підтвердження її достовірності, збереження, передачу, контроль змінами, доступ до користувачів.

З метою зменшення витрат на створення інформаційно-правового забезпечення потрібно формувати інтегровану систему, яка не повинна містити дублювання. За таких умов слід посилити роль юридичної служби суб'єкта господарювання.

Юридична служба підприємства поряд із організацією роботи з правових питань, тобто підготовки претензій, позовних матеріалів тощо повинна здійснювати контроль щодо правильності інформаційно-правового забезпечення, його своєчасності, достовірності та обов'язковості виконання.

Фахівці юридичної служби повинні проводити семінари та виробничі конференції з питань як правового регулювання діяльності підприємства, так і його інформаційного забезпечення. Також доцільно буде проведення детального аналізу нормативно-правової бази та визначення умов управління підприємства на її основі з постійним відслідковуванням коригуючих змін.

Висновки

На теперішній час в Україні сформовано та призначено для використання низку законів, постанов, указів, положень, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання. Вони повинні бути основою формування усіх управлінських рішень. Неефективність ухвалення та реалізації управлінських рішень залишається однією з найвагоміших проблем управління.

Для того, щоб управлінські рішення були дієвими та ефективними, необхідно поліпшити інформаційно-правове забезпечення їх формування, яке має бути інтегрованим у загальну систему управління.

Інформаційно-правова технологія має бути спрямована на найраціональніші шляхи досягнення стратегічних і поточних цілей суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : наук.-практ. коментар / Нац. акад. прав. наук України ; редкол. В.Я. Тацій [та ін.]. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Х. : Право, 2011. – 1128 с.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-4 в редакції від 11.10.2013 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-4 в редакції від 11.10.2013 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22.
4. Закон України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» : чинне законодавство зі змінами і доповненнями станом на 2011 р. (офіц. текст). – К. : Паливода А.В., 2011. – 32 с.
5. Горюхов В.М. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / В.М. Горюхов / МАН України, Нац. б-ка акад. України ім. В.І. Вернадського ; наук. ред. Л.А. Дубровіна. – К., 2010. – 360 с.
6. Клименко О.В. Інформаційні системи і технології в обліку : [навч. посібник] / О.В. Клименко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
7. Хромченко Л.Г. Організація інформаційної діяльності. Теоретичні основи : [навч. посібник] / Л.Г. Хромченко, О.С. Раковська-Башмакова, А.С. Шраер ; за заг. ред. Х.В. Чаловського. – Х. : МСУ – Харків, 2008. – 351 с.
8. Шелудько В.Н. Фінансовий менеджмент : [навчальний посібник] / В.Н. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с.

Исследование направлено на проблемы формирования управленческих решений субъектами ведения хозяйства на основании информационно-правовой основы, представлен комплекс мероприятий относительно усовершенствования информационно-правового обеспечения, которые сводятся к оптимальному сроку формирования и принятия управленческих решений, эффективному делегированию полномочий, относительно их практической реализации и получения оптимальных результатов.

Ключевые слова: информационное обеспечение, нормативно-правовая база, правовые нормы, правовое обеспечение, управленческие решения.

Research forming of administrative decisions sent to the problems by the subjects of menage on the basis of informatively-legal basis, the complex of measures is presented in relation to the improvement of the informatively-legal providing, that is taken to the optimal term of forming and acceptance of administrative decisions, effective delegation of plenary powers, in relation to their practical realization and receipt of optimal results.

Key words: informative providing, normatively-legal base, legal norms, legal providing, administrative decisions.

